



عوامل موثر بر تولید علوفه برگ زعفران و استفاده در تغذیه دام

سیده الهه هاشمی^{۱*}، شهاب مداح حسینی^۲

^۱ دانشجوی دکتری زراعت، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان؛ elahe.hashemi1@gmail.com

^۲ دانشیار زراعت، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان؛ shahabmh@gmail.com

چکیده

زعفران یکی از مهم‌ترین و گران‌بهارترین محصولات صادراتی در ایران و سایر کشورهای جهان است که ارزش اقتصادی بالایی برای کشاورزی مناطق خشک و نیمه‌خشک دارد. اگرچه عملکرد اقتصادی زعفران را گل تشکیل می‌دهد، اما برگ‌ها و بنه‌های آن نیز به‌عنوان محصولات فرعی شناخته می‌شوند. از برگ زعفران به‌منظور علوفه دام استفاده می‌شود. علوفه زعفران، از نظر ارزش غذایی بالاتر از کاه غلات و پایین‌تر از یونجه است. برگ خشک زعفران را می‌توان به‌عنوان یک علوفه باکیفیت و با قابلیت هضم متوسط برای نشخوارکنندگان در نظر گرفت. برگ خشک زعفران یک خوراک کامل در تغذیه دام محسوب نمی‌شود و بهتر است به صورت ترکیبی با سایر علوفه‌ها و مواد مکمل استفاده شود. در نتیجه برای استفاده بهتر و اصولی‌تر از این منبع در تغذیه دام، شناخت ترکیبات شیمیایی و وضعیت تغذیه‌ای آن ضروری است. در مورد میزان برگ تولیدی در واحد سطح، عواملی از قبیل فراهمی عناصر غذایی، عدم تنش‌های محیطی، وزن بنه و روش آبیاری نقش دارند. علی‌رغم این‌که از دیرباز در جوامع محلی از برگ گیاه زعفران در تغذیه دام استفاده می‌شد، مطالعات علمی اندکی در این زمینه انجام شده است. در مطالعه حاضر به امکان‌سنجی تولید علوفه برگ زعفران، عوامل موثر بر عملکرد و کیفیت علوفه پرداخته می‌شود.

کلمات کلیدی: برگ زعفران، علوفه، کیفیت، نیتروژن.

مقدمه

زعفران با نام علمی (*Crocus sativus* L.) گیاهی علفی، چندساله، بدون ساقه و دارای بنه (پداژه)، از خانواده زنبق (Iridaceae) می‌باشد. این گیاه ویژه مناطق نیمه گرمسیری است و در نقاطی که دارای زمستان‌های ملایم و تابستان گرم و خشک باشد، به‌خوبی می‌روید (Negbi, 2006). بر اساس آمار، در سال ۱۳۹۴ میزان تولید زعفران در ایران ۳۵۰ تن بود که در سطح کشت ۹۵ هزار هکتار به دست آمده است (دفتر گیاهان دارویی کل کشور، ۱۳۹۵).

به دلیل عادت رشد چند ساله گیاه زعفران، بخش هوایی و به‌ویژه اندام زیرزمینی گیاه زعفران در هر سال نسبت به سال قبل توسعه بیشتری می‌یابد (Kumar et al., 2009). بنابراین افزایش رشد اندام‌های هوایی گیاه، رشد و تولید بیشتر بنه‌های دختری و در نهایت گسترش سیستم ریشه می‌تواند توانایی هرچه بیشتر جذب نیتروژن از خاک را برای گیاه فراهم آورد (Koocheki et al., 2014). علاوه بر کلاله زعفران که عملکرد اقتصادی زعفران را تشکیل می‌دهد، برگ‌ها و بنه‌های آن نیز به‌عنوان محصولات فرعی شناخته می‌شوند. از برگ زعفران در تغذیه دام‌های اهلی استفاده می‌شود و بنه‌های کوچکی که برای بذر مناسب نیستند در صنایع نشاسته‌سازی استفاده می‌شوند (کافی، ۱۳۸۱).

^۱ - سیده الهه هاشمی - elahe.hashemi1@gmail.com